

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ БАНКІВ УКРАЇНИ

Шавлак Марина Андріївна

**Науковий керівник: Топалова Світлана Олександрівна, кандидат
політичних наук, доцент**

**Харківський навчально-науковий інститут Державний вищий
навчальний заклад «Університет банківської справи»**

Актуальність дослідження. В сучасному світі успіх банківської установи тісно пов'язаний з соціально-економічним розвитком країни, станом її навколишнього середовища. Загострення екологічних проблем, фінансова й економічна кризи, що охопили світ, доводять необхідність удосконалення діяльності банків, у тому числі в частині управління екологічними та соціальними ризиками. Відповідно в таких умовах на світовому фінансовому ринку зростає увага фінансових інститутів до концепції сталого розвитку, що знаходить свій прояв у підвищенні корпоративної соціальної та екологічної відповідальності.

Постановка проблеми. Сучасний банк – це не тільки інститут фінансового ринку, який формує та розподіляє кредитні ресурси для отримання максимального прибутку, а також фінансова установа на ринку фінансових послуг, для якої соціальна роль та репутація у суспільних економічних відносинах стають першочерговими критеріями забезпечення їхньої конкурентної позиції.

Забезпечення конкурентної позиції банків передбачає застосування певного інструментарію та методів. Одним із них виступає забезпечення соціальної відповідальності банків (СВБ). Соціальна відповідальність банків підвищує довіру до них з боку клієнтів та конкурентів.

Викладення основного матеріалу. Проблематика соціальної відповідальності банків істотно актуалізується в умовах кризових явищ та системних нестабільностей в економічній сфері країни. Соціальна відповідальність банківського бізнесу означає дотримання засад якісного управління та ефективного ведення діяльності, орієнтованої на довгострокову перспективу, тобто врахування не лише економічної вигоди при веденні банківського бізнесу, а й чинників соціальної стабільності, корисності для території присутності та місцевого населення [1].

Корпоративна соціальна відповідальність банку – це відповідальне ставлення банку до свого продукту, працівників, споживачів, партнерів,

акціонерів, активна соціальна позиція, яка полягає в гармонійному співіснуванні, взаємодії та постійному діалозі з представниками комерційного сектору і суспільства, державної влади, зацікавленими сторонами для надання ефективного сприяння рішенню гострих економічних, соціальних, гуманітарних та екологічних проблем [2].

Система соціальної відповідальності банків повинна являти собою сукупність принципів її взаємодії із суспільством, зацікавленими сторонами, такими як співробітники, партнери, акціонери, інвестори, місцеві громади, органи влади, інші стейкхолдери, і основою метою повинно бути забезпечення інтересів вкладників та кредиторів з метою досягнення конкурентної позиції на ринку банківських послуг.

Кожен банк з метою підвищення довіри до неї та ефективності управління конкурентною позицією банку повинен мати на своєму офіційному сайті рубрику соціальної відповідальності. Формування рубрики СВБ повинно виходити із позицій встановлення ініціатив соціально-відповідальної діяльності, дотримання принципів, визначення рівнів управління соціальною відповідальністю (табл. 1).

Таблиця 1

Основні напрями соціально-відповідальної діяльності банків системи забезпечення конкурентної позиції банків

Видові характеристики	Зміст
Благодійні справи	залучення уваги суспільства до певної соціальної потреби або допомога в зборі коштів, залучення учасників та волонтерів
Благодійний маркетинг	зобов'язання робити внески або відраховувати відсотки від обсягів продажу на благодійну справу
Корпоративний соціальний маркетинг	підтримка кампаній покращення суспільного здоров'я або безпеки, та сприяння захисту навколишнього середовища
Корпоративна філантропія	пожертвування безпосередньо благодійній організації, як правило у вигляді грошових грантів, подарунків та / або товарів і послуг
Волонтерська робота в інтересах суспільства	підтримка та заохочення працівників допомагати місцевим громадським організаціям та ініціативам
Соціально-етичні підходи до ведення бізнесу середовища	впровадження практики ведення бізнесу та інвестиції, що сприяють росту добробуту суспільства та збереженню навколишнього

Соціальна відповідальність передбачає добровільні дії банку, спрямовані на те, щоб у своїй діяльності враховувати інтереси суспільства, працівників, партнерів та інших стейкхолдерів. Яскравим прикладом

соціально-відповідального банку України є Приватбанк. На офіційному сайті банку є розділ «Соціальна позиція» [3]. Подібна загальнодоступна інформація є основою для аналізу стану впровадження корпоративної соціальної відповідальності в діяльність банку. Насамперед, слід зазначити, що ПриватБанком виділяються такі пріоритетні напрями:

1. «Працевлаштування» (основна позиція банку: «Один із найбільших роботодавців України»).

2. «Охорона навколишнього середовища» (основна позиція банку: «ПриватБанк – зелений банк»).

3. «Освіта» (основна позиція банку: «ПриватБанк навчає фінансовій грамотності»).

4. «Благодійність» (основна позиція банку: «ПриватБанк займається благодійністю»).

У соціальному звіті [3] відображена характеристика зазначених складових, а також перелік значної кількості ініціатив в межах кожної з них. ПриватБанк є відповідальним перед своїми зацікавленими сторонами через постійну підтримку власної надійності та стабільності. Це підтверджує вся діяльність ПриватБанку, відображена у загальній характеристиці та економічному аналізі банку.

Висновки. Таким чином, стратегічним завданням у контексті створення передумов для забезпечення конкурентної позиції банків повинна стати побудова такої моделі соціальної відповідальності, яка б віддзеркалювала та враховувала як національний, так і інтернаціональний зрізи. Норми соціальної відповідальності мають формуватися на фундаменті вітчизняного законодавства та бути адаптованими до специфіки історичних, соціокультурних особливостей національного ринку банківських послуг. У сучасних умовах банки повинні трансформуватися відповідно до виконання ними ролі ефективного, різнопланового діючого елементу системи забезпечення соціальної стабільності суспільства. При зростанні суспільних вимог банкам, щоб досягти певного рівня конкурентної позиції, необхідно враховувати моральні, етичні, релігійні цінності та особливості розвитку культури регіону, в якому він здійснює діяльність.

Список використаних джерел

1. Башинський Т.В. Соціальна відповідальність банківського сектору України // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2014. – № 25. – С. 104-110.

2. Польова І.М. Соціальна відповідальність банківських установ / І.М. Польова // Фінансово-економічний розвиток України в умовах євроінтеграції : збірник матеріалів IV всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 березня 2015 р. – Львів : ЛКА, 2015. – С. 121-124 с.

3. Офіційний сайт ПАТ Приватбанк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://privatbank.ua/about/social/>